

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Tilsynsrapport

Skolemiljø

Nordre Follo kommune – Ski skole

Sammendrag

Statsforvalteren i Oslo og Viken gjennomfører tilsyn med Nordre Follo kommune og Ski skole. Temaet for tilsynet er Skolemiljø. Tilsynet er en del av felles nasjonalt tilsyn 2018-2021.

Hovedpunkter i tilsynet er:

- Plikten til å arbeide forebyggende, kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og godt skolemiljø.
- Plikten til å informere og involvere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet.

Det overordnede formålet med tilsynet er å kontrollere om kommunen oppfyller kravene i regelverket.

Avdekkede lovbrudd

Statsforvalteren har i kapittel 3 konstatert brudd på regelverket. Vi varsler at følgende pålegg kan bli aktuelle å vedta etter utløpet av rettefristen i endelig tilsynsrapport, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommunelovens § 60 d:

Kommunen må sørge for at skolen informerer elevene og foreldrene om rettighetene etter opplæringsloven kapittel 9 A, jf. opplæringsloven § 9 A-9 første ledd. Kommunen må i den forbindelse se til at skolen:

- *Rektor sikrer at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet?*

Rettslig grunnlag: Forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven § 9 A-3 andre ledd.

- *Rektor sikrer at skolen tar elevrådet og foreldrerådet med i arbeidet med skolemiljøtiltak, og at det skjer så tidlig som mulig?*

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven §§ 9 A-9 tredje ledd, 11-1a og 11-5a.

Status på rapporten og veien videre

Kommunen mottok en foreløpig tilsynsrapport og har uttalt seg innen fristen. Vi har svart ut kommunens tilbakemelding i denne rapporten.

Vi fatter nå vedtak med pålegg om retting. Kommunens rettefrist er 15.12.2021.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
1 Innledning.....	4
1.1 Kort om Nordre Follo kommune	4
1.2 Tema for tilsynet.....	4
1.3 Om gjennomføringen av tilsynet.....	5
2 Plikten til å forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen og læringen til elevene.....	6
2.1 Rettslige krav.....	6
2.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner.....	6
3 Plikten til å informere og involvere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet.....	12
3.1 Rettslige krav.....	12
3.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner.....	13
Våre observasjoner.....	13
4 Statsforvalterens reaksjoner.....	27
5 Kommunen har rett til å klage	27

1 Innledning

Statsforvalteren fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 30.

I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter.

Dersom Nordre Follo kommune/Ski skole ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/.

1.1 Kort om Nordre Follo kommune

Kommunen har 60 231 innbyggere (SSB, 1. kvartal 2021) og har 23 offentlige grunnskoler med til sammen 8177 elever (GSI 2021) og 1 privat skole. Nordre Follo kommune ble etablert 01.01.2020 etter at Ski og Oppegård kommuner ble slått sammen. Ski skole har 473 elever (GSI 2021).

1.2 Tema for tilsynet

Felles nasjonalt tilsyn på opplæringsområdet 2018-2021 omfatter følgende temaer: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen, skolebasert vurdering, tidlig innsats, spesialundervisning, skolemiljø, grunnskoleopplæring for voksne og videregående opplæring for voksne.

Temaet for dette tilsynet er skolemiljø.

1. Plikten til å arbeide forebyggende, kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-3 og 9 A-8 første ledd
2. Plikten til å informere og involvere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet, jf. opplæringsloven § 9 A-9 første ledd

Vi har ikke sett på hvordan kommunen oppfyller andre krav i regelverket.

Formålet med tilsynet er å kontrollere om kommunen oppfyller kravene i regelverket knyttet til skolens plikt til å jobbe forebyggende og informere og involvere elever og foreldre for å fremme et trygt og godt skolemiljø, og slik bidra til økt rettssikkerhet for elevene.

1.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Statsforvalteren åpnet tilsyn med Nordre Follo kommune i brev av 08.03.2021. Kommunen ble pålagt å levere dokumentasjon til oss. Vi har fått dokumentasjon for å gjennomføre tilsynet.

I dette tilsynet har vi benyttet Utdanningsdirektoratets system for egenvurdering, RefLex, som informasjonsgrunnlag. RefLex ble utfyllt av rektor, kontaktlærere og en gruppe andre pedagogisk ansatte og det var lagt ved underlagsdokumentasjon til enkelte av svarene.

Tilsynet ble gjennomført i perioden der kommunen og skolen ble stengt ned og endringer i ordinær drift ble gjennomført i tråd med nasjonale føringer. Dokumentasjonen fra kommunen skulle vært sendt inn innen 15.04.2021. Grunnet koronasituasjonen ba kommunen om utsettelse for innsending av dokumentasjon til 28.05.2021, noe som ble imøtekommet. Tilsynet ble gjennomført skriftlig og det ble på grunn av situasjonen ikke innhentet ytterligere informasjon ved fysiske møter eller ved å intervju brukerorganer ved skolen. Vi vil bemerke at skolen har gjort et grundig arbeid med å gi oss god og fyldig dokumentasjon. Denne perioden har vært preget av korona og skolen har i lengre perioder jobbet i mindre kohorter på gult og rødt tiltaksnivå.

Statsforvalterens vurderinger og konklusjoner i denne rapporten er basert på egenvurderinger i verktøyet RefLex og skriftlig dokumentasjon. Dokumentasjonen inneholder overordnede planer og rutiner, årshjul, presentasjoner og sakslister fra pedagogisk fellestid på skolen, innkallinger og referater fra gjennomførte møter i elevrådet, Skolemiljøutvalget (heretter forkortet SMU), Samarbeidsutvalget (heretter forkortet SU) og Foreldrenes arbeidsutvalg (heretter forkortet FAU).

Vi har i tillegg hentet informasjon fra kommunens hjemmeside, skolens hjemmeside og kommunens innsendte plan for deltakelse i pulje 5 samlingsbasert i Inkluderende barnehage- og skolemiljø 2020-2023 i regi av Utdanningsdirektoratet (heretter forkortet Udir).

Se egen liste over dokumentasjonen til slutt i rapporten.

Statsforvalterens vurderinger og konklusjoner i denne rapporten er basert på den skriftlige dokumentasjon fra skolen og de øvrige kildene vi har hentet informasjon fra.

Vi sendte foreløpig tilsynsrapport til kommunen 24.06.2020. I den presenterte vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner. Kommunen har kommentert innholdet i den foreløpige rapporten innen fristen som etter forespørsel fra kommunen ble utvidet fra 01.09.2021 til 08.09.2021. Vi har behandlet kommentarene under hvert av de aktuelle undertemaene. Vi fatter nå vedtak med pålegg om retting.

2 Plikten til å forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen og læringen til elevene

2.1 Rettslige krav

Plikten til å forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen og læringen til elevene

Rektor skal sikre at elevene får delta i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for å skape et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-8 første ledd og 9-1. Elevene kan bli involvert gjennom for eksempel aktiviteter og dialog i hverdagen, og gjennom planlagte samtaler og møter. Hvordan elevene skal ta del i arbeidet, skal dere tilpasse til saken og elevenes alder og forutsetninger.

Rektor skal jobbe for at alle som arbeider på skolen, skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3 og 9-1. Rektor skal også jobbe for at lærerne skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet. For å få til dette må lærerne ha nødvendig kompetanse og tilstrekkelig tid. Skolemiljøet skal virke positivt på elevenes helse, trivsel og læring, på trygghet og sosial tilhørighet. Arbeidet skal strekke seg lenger enn å hindre krenkelser, og det må omfatte holdninger, verdier, undervisningspraksis, relasjoner og ledelse.

2.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

Våre observasjoner

Sikrer rektor at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø?

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven §§ 9 A-8 første ledd og 9-1

I kravet om at rektor må sikre, ligger det at rektor må ha bestemt en fast fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet om å innhente informasjon om tiltakenes virkning, og at rektor følger opp at de som jobber på skolen bruker fremgangsmåten i praksis.

Nordre Follo kommune har utarbeidet *Kvalitetsmelding oppvekst 2020 – 2023* som er å finne på kommunens hjemmeside. I dette arbeidet var også elevene involvert, og det er blant annet oppsummert hva elevene synes etter et møte om samskaping i 2020:

Elevene synes det er mange gode ting som gjøres og gir eksempler som framsnakkekampanje for å gi hverandre vekst. De fleste skoler er gode til å inkludere. Det kan imidlertid bli satt av mer tid til at elevrådsarbeid i klassene slik at saker blir drøftet ordentlig

På kommunens hjemmeside er det en egen knapp for skolemiljø og medvirkning.

I RefLex svarer ledelsen at elevene er involvert i klasse-arbeidet og gjennom arbeidet som gjøres kontinuerlig i Elevrådet. Det er avsatt tid hver uke til klasseråd, der viktige saker i skolemiljøet

drøftes for videre innspill til Elevrådet. Det er referert i FAU-møtet 02.02.2021 at elevene jobber med tiltak etter elevundersøkelsen. Referat fra SU- møte viser også at elevene er involvert. Det er ved hjelp av innspill fra Elevrådet igangsatt et stort årlig prosjekt som kalles *Framsnakk*, der fokus er vennlig og hyggelig samspill mellom elever. Skolen har også *Trivselsledere* som bidrar til fin og inkluderende lek i friminutt. Skolen har etablert ulike fellesskapsarenaer der elevene i stor grad er med å bidra med forslag til organisering, og også evaluering (for eksempel *Nissejakten*).

En lærergruppe og spes.ped./andre svarer alle «ja» på spørsmålet om elevene blir involvert i arbeidet med å skape og opprettholde et trygt og godt skolemiljø. I de utfyllende svarene trekkes PALS programmet og klassemiljøarbeid frem som viktige verktøy der *Blime*, *Hjertesamling*, klassemøter, lekegrupper og skolens årlige kampanje *Framsnakk* nevnes som eksempler på at elevene er involvert. En av lærerne svarer: «Elevene bevisstgjøres gjennom arbeid med dette til å ta hensyn til og om hverandre og å skape et miljø i klassene hvor fokuset er at alle skal ha det bra». Småskoletrinnet svarer også at de bruker *Småskolens time* til å ta opp temaet gjennom sang og rollespill.

En av lærerne oppsummerer slik:

Elever på skolen blir jevnlig med i ulike prosesser som klassesamtaler, elevsamtaler, felles regler, klasseregler, klassemøter, trivselsundersøkelser og leker og aktiviteter som skaper og gjør elevene beviste på hvordan ting oppleves for andre og en selv. Dette gjør også at relasjonen elevene imellom og imellom elev - lærer blir /forblir god.

I referater fra elevrådsmøter står det at elevene har hatt blant flere *Den store nissejakten* og *Framsnakk* på saklisten, for eksempel er et av punktene å planlegge disse aktivitetene. Elevrådet har også planlagt formings-/aktiviteter og leker som passer for alle på ulike trinn. Eleven har også kommet med ønsker for nye leker/nytt utstyr i skolegården. Videre står det i referatet at de også har drøftet disse ønskene med rektor. Det går igjen i teksten at elevrådet er opptatt av at lekene skal kunne brukes av mange og at de passer for flere alderstrinn.

I referatet kommer det også fram at elevrådet har tatt opp hvilke aktiviteter det enkelte trinn/klasse har hatt i forbindelse med kampanjen *Framsnakk*.

Skolen hadde elevrådsopplæring høsten 2020. Blant temaene var:

- Samarbeid
- Elevrådets oppgaver
- Hva det vil si å representere andre
- Å presentere en sak / argumentere for en sak
- Hvordan man sammen kan komme frem til en løsning
- Hvordan elevrådet kan jobbe med en sak vi bryr oss om

Her ble det også presentert oppgaver om et trygt og godt læringsmiljø som elevene kan bruke i klassen.

Skolens *Årshjul i henhold til 9A i Opplæringsloven for Ski skole 2020-2021* inneholder rutiner for at elevene skal ha en forståelse av hva en krenkelse er og hva handlingsplikten betyr. Det inneholder også rutiner om at elevundersøkelsen skal gjennomføres. Her står det også at

skolemiljøundersøkelse skal gjennomføres før elevsamtalene og utviklings-samtalene før mai da alle utviklingssamtalene skal være avholdt.

I *Årshjul - Sosial plan – 2020-2021* kommer det fram at det jobbes mye med *PALS* der blant annet elementer fra *Bli med Heim* benyttes. I denne planen står det også om valg av elevrepresentanter og gjennomgang av den sosiale planen for elevene. I denne planen er det også en rutine for at det utarbeides og gjennomgås felles forventninger, base- og klasseregler m.m.

Svarene fra skolen underbygges med dokumenter som er lagt ved som referater, presentasjoner, planer og rutiner og/eller dokumenter som finnes på kommunens og skolens hjemmeside.

Blant de aktuelle dokumentene er:

- Årshjul i henhold til 9A i Opplæringsloven for Ski skole 2020-2021
- Årshjul - Sosial plan – 2020-2021
- Ordensregler *Prinsipper for samvær og trivsel (PST) ved Ski skole og SFO*
- Kommunal forskrift om ordensreglement for grunnskolene i Nordre Follo kommune
- Rutiner for samvær og trivsel ved Ski skole

Våre vurderinger

Kontrollspørsmålet, *Sikrer rektor at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø?* er utarbeidet på bakgrunn av oppl. §§ 9 A-3 om nulltoleranse og systematisk arbeid og 9 A-8 om elevdeltaking i arbeidet med skolemiljøet. Den skal sikre at alle elevene, tilpasset elevenes alder og forutsetninger, involveres i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. I RefLex og i metodehåndboken for tilsyn (utarbeidet av Udir) vises det til eksempler på dette arbeidet. Det beskrives som aktiviteter og dialog i hverdagen, gjennom planlagte samtaler og møter, og ved at det settes av tid til å arbeide med skolemiljø som et fast tema i klassens time eller at det settes av tid til å lage klasseregler. Statsforvalterens vurdering er derfor knyttet til om rektor sikrer dette arbeidet ved internkontroll, ved at rektor har bestemt en fast fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet og i tillegg følger opp at de som jobber på skolen, bruker fremgangsmåten i praksis. Statsforvalterens vurdering under dette punktet tar ikke stilling til om rektor involverer elevene tidlig nok og i alle saker som angår skolemiljøet. Dette behandles senere i rapporten.

Både ledelsen og ansatte svarer i RefLex at elevene tas med i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. De skriver at elevene involveres i klassens time, elevråd og gjennom PALS-arbeidet.

Den årlige kampanjen *Framsnakk* er etter vårt syn et eksempel på at det er et system i arbeidet. I *Sosial plan og retningslinje for oppfølging av psykososialt læringsmiljø*, beskrives rutinene for når og hvordan elevinvolvering, elevrådet og elevundersøkelsen skjer. Det er også presentasjoner på elevrådsopplæring og forarbeid på skolen i forbindelse med *Barn og Unges kommunestyre(BUK)*. Ut ifra det vi kan vurdere skjer det en høy involvering av elevene både med tanke på møtearenaer, hyppighet og i rutinebeskrivelser.

For å underbygge svaret har ledelsen vedlagt referater fra Elevrådet, FAU og SU, årshjul og powerpointpresentasjoner.

Spørsmålet for Statsforvalteren er om rektor sikrer at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Ledelsens svar i RefLex viser at rektor har flere fremgangsmåter for å sikre elevenes deltakelse i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet. Videre ser vi at lærere og andre ansatte som svarer i RefLex er samstemte i sine svar som omhandler årlige hendelser og framgangsmåter for å inkludere elevene i arbeidet, slik som gjennomgang av klasseregler, klassens time, småskolens time, elevråd, *Framsnakk* etc.

I tillegg ser vi av *Årshjul sosial plan*, at det ser ut til at inkluderingen tilpasses elevenes alder og forutsetninger.

I referat fra FAU 02.02.20 ser vi at elevene skal jobbe med forslag til tiltak etter Elevundersøkelsen og at det skal drøftes i SU.

Til sammen viser svarene i RefLex og dokumentasjonen at skolen setter av tid til å tilrettelegge for elevenes deltakelse i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø gjennom blant annet planlagte møter og samtaler, i tillegg til at elevene får delta i gjennomføringen av arbeidet.

Skolen har en plan for å gjennomføre regelmessige kartlegginger og evaluering, blant annet gjennom det systematiske og kontinuerlige arbeidet i PALS. I dokumentasjonen har de lagt ved kartleggingen og planen fra 2019 da noe av arbeidet ble satt på vent på grunn av Korona og flere elever ikke har hatt friminutt på skolen, det har vært egne soner eller lite aktivitet på tvers av trinn.

Skolemiljøundersøkelsen viser at skolen jevnlig evaluerer arbeidet.

At rektor skal sikre at skolen oppfyller et krav i regelverket, betyr at rektor må ha bestemt en fast fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet om at elevene får delta i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for å skape et trygt og godt skolemiljø.

Vi mener de ansattes samstemte svar i RefLex, sett sammen med rektors deltakelse i møter, sannsynliggjør at rektor både gir føringer og følger opp at elevene får delta i planlegging og gjennomføring av arbeid med et trygt og godt skolemiljø i praksis.

På denne bakgrunnen kommer Statsforvalteren til at rektor sikrer at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø.

Våre observasjoner

Jobber rektor for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø?

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven §§ 9 A-3 og 9-1.

Nordre Follo kommune har som nevnt utarbeidet Kvalitetsmelding oppvekst 2020 – 2023. Her står det blant annet:

For å nå målet om å bli den beste oppvekstkommunen må vi ivareta viktige prinsipper. I bunn ligger kommunens verdier: ansvar, omsorg og respekt, sammen med vårt menneske- og læringssyn

I meldingen er det et eget kapittel om mobbing og inkludering som tar utgangspunkt i et møte som kommunen arrangerte om samskaping.

På kommunens hjemmeside finner vi også *Tilstandsrapport for grunnskolen 2019–2020* som viser resultater for læringsresultater og læringsmiljø. Her står det at mobbetallene for Ski, som er en av de to kommunene som ble slått sammen til Nordre Follo, er noe høyere enn det nasjonale snittet.

På hjemmesiden er det som nevnt også en egen knapp for skolemiljø og medvirkning.

På skolens hjemmeside står det om skolens satsningsområder. Skolen har fra 2011 jobbet med *PALS* som har kjerneverdiene respekt, ansvar og omsorg, og de deltar i Utdanningsdirektoratets samlingsbaserte prosjekt *Inkluderende barnehage- og skolemiljø* fra 2020 til 2022.

I Reflex svarer rektor følgende til første del av spørsmålet:

Det er avsatt tid til å jobbe systematisk i hele personalet (skole/SFO) med holdningsskapende arbeid for å fremme et trygt og godt skolemiljø. Arbeidet sikrer felles forståelse og deltagelse i forebyggende tiltak, samt avdekke og undersøke hendelser i skolemiljøet. Det gis informasjon om pliktene i kap 9A, samt legges til rette for arbeidsøkter for å fremme gode holdninger i personalgruppen. Det avsettes tid i fellesmøter for erfaringsdeling og drøfting av temaer knyttet til trygt og godt skolemiljø.

I skolens *Årshjul i henhold til 9A i Opplæringsloven for Ski skole 2020- 2021*, er det satt frister for viktige rutiner og prosedyrer gjennom året. Det er flere ganger satt opp at det jobbes med felles forståelse for det psykososiale miljøet både når det gjelder krenkelse og handlingsplikt for assistenter, lærere og SFO.

I Reflex svarer lærerne for de ulike trinnene at elevene blir involvert, at de jobber for å praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø og at rektor sørger for både tid og kompetanse. Det uttrykkes at rektor holder et høyt fokus på verdi- og holdningsarbeidet i skolemiljøarbeidet og at det følges opp dersom ansattes praksis ikke er i tråd med dette.

Skolen legger ved aktuelle rutiner:

- Årshjul i henhold til 9A i Opplæringsloven for Ski skole 2020-2021
- Årshjul - Sosial plan – 2020-2021
- Ordensregler Prinsipper for samvær og trivsel (PST) ved Ski skole og SFO
- Kommunal forskrift om ordensreglement for grunnskolene i Nordre Follo kommune
- Sjekkliste ved varsel om at en som arbeider på skolen har krenket elev
 - jf. 9A-5 og skjerpet aktivitetsplikt
- Rutiner for samvær og trivsel ved Ski skole

Når det gjelder spørsmålet i RefLex om rektor følger opp dersom en person som jobber på skolen, ikke praktiserer slike holdninger og verdier, viser rektor til Sjekkliste for håndtering av §9A-5, som benyttes ved slike tilfeller. Ledelsen svarer blant annet at de følger opp egen rutine som inneholder samtaler og dokumentasjon, og at tiltakene vurderes etter alvorlighetsgrad. Det er også sendt inn dokumentasjon til Statsforvalteren i en aktuell hendelse som viser hvordan skolen har behandlet denne saken. Videre svarer alle de ansatte «ja» på dette spørsmålet.

Våre vurderinger

Skolen og kommunen har redegjort for at skolen prioriterer holdnings- og verdiarbeid i arbeidet med et trygt og godt skolemiljø ved blant annet at det fast settes av fellestid og plantid til dette. I dette inngår også deltakelsen i Inkluderende barnehage- og skolemiljø. Skolen har også vist til den systematiserte bruken av PALS modellen og har rutiner/årshjul der dette arbeidet inngår.

Statsforvalteren skal undersøke om rektor følger opp, dersom ansatte ikke praktiserer ønskede holdninger og verdier. Sjekklisten og dokumentasjonen på skolens behandling av saken underbygger at rektor følger opp i slike tilfeller. Vi mener svaret ledelsen gir, sett sammen med at alle de ansatte svarer at de har inntrykk av at slike saker følges opp, tilsier at rektor følger opp dersom ansatte ikke praktiserer ønskede holdninger og verdier.

Ut ifra dokumentasjonen og de samstemte svarene mener vi at rektor jobber for at skolen praktiserer holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø.

Våre observasjoner

Jobber rektor for at lærerne skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet?

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven §§ 9 A-3 og 9-1.

Rektor svarer i RefLex at det for å fremme et trygt og godt skolemiljø jobbes systematisk med kompetanseheving, og at det settes av bunden tid til å jobbe med klassemiljø og relasjonsarbeid. Videre at det er jobbet systematisk med temaer, som for eksempel nettvett, og at det er gitt kompetanseheving gjennom pedagogisk fellestid i jevnlig korte økter.

Skolen deltar også i Inkluderende barnehage og skolemiljø i regi av Udir og har jobbet med kompetanseheving i personalet for å sikre en felles forståelse av hvordan de best kan jobbe forebyggende og systematisk for å fremme et godt læringsmiljø. I forbindelse med prosjektet har de foretatt en Ståstedsanalyse for å få en felles forståelse av hvilke utfordringer skolen har, og enes om felles retning og mål. I to klasser dette skoleåret er det satt inn veiledningshjelp fra kommunens skolemiljøteam, for å styrke kompetanse i arbeidet med klassemiljøet.

I RefLex svarer lærerne og de andre respondentene samstemt «ja» på dette spørsmålet. Svarene viser teoretisk kunnskap om betydningen av dette arbeidet i tillegg til hvordan det jobbes med dette som gjennom PALS, samtaler, aktiviteter og utarbeiding av klasseregler. I tillegg nevnes at det erfaringsbasert blir mindre konflikter, mer godt samarbeid og nye vennskap.

Temaene som skolen har jobbet med i den pedagogiske fellestiden kommer fram i dokumentasjonen som skolen har sendt inn i presentasjoner over innholdet, blant annet:

- I pedagogisk fellestid har skolen 21.01.20 21 jobbet med *Ståstedsanalysen* og temaer som læringsmiljø, klasseledelse og inkludering.
- I pedagogisk fellestid 17.03.2021 har skolen jobbet med hvordan de kan utvikle relasjonsarbeidet med undertemaer om hvordan elevene kan støtte hverandre, vise empati, fremme tilhørighet og bevisstgjøre elevene på hvordan de kan hjelpe hverandre til å få et trygt og godt skolemiljø. Dette arbeidet fortsatte på det påfølgende møte med pedagogisk fellestid måneden etter. Da jobbet lærerne videre med relasjonsspiralen og ble utfordret på om det var noen elever de skulle være spesielt oppmerksomme på og som de burde informere rektor om.

Våre vurderinger

Rektor må gi lærerne tid og kompetanse til å kunne fremme en positiv samhandling i klassemiljøet. Vi ser av skolens innhold i den pedagogiske fellestiden at skolen jobber mye med elevens samhandling og det er satt av tid til å jobbe med relasjoner som tema og at dette temaet følges opp over flere møter. Skolens *Sosiale plan for skoleårene 2020/21* viser at skolen tilrettelegger for positiv samhandling med klasseregler, bruk av PALS og felles aktiviteter og leker. Videre ser vi at skolen setter av tid til positive begivenheter som *Nissejakten*, *Framsnakk-kampanjen* og mange andre aktiviteter og leker. Vi ser også at det er satt av tid i pedagogisk felles tid til å jobbe med *Elevundersøkelsen*.

Vi mener basert på dette og svarene i RefLex, sammenholdt med dokumentene nevnt i de ovenstående avsnittene, at rektor gir lærerne tid og kompetanse til å kunne fremme en positiv samhandling i klassemiljøet. I tillegg mener vi at skolens konkrete arbeid med resultatene fra Elevundersøkelsen i det enkelte klassetrinn, i elevrådet og SU, synliggjør hvordan rektor tilpasser tiden som settes av til arbeid med det sosiale miljøet, og til kompetansebygging for lærerne, etter behovet på skolen.

Statsforvalterens konklusjon

- På bakgrunn av vurderingene ovenfor har vi kommet til at rektor sikrer at elevene får delta i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for å skape et trygt og godt skolemiljø.
- Videre kommer vi til at rektor jobber for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø
- Vi konkluderer også med at rektor jobber for at lærerne skal fremme positiv samhandling i klassemiljøet.

3 Plikten til å informere og involvere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet

3.1 Rettslige krav

Plikten til å informere og involvere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet

Skolen skal gi elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, skolens aktivitetsplikt og retten til å melde en sak til statsforvalteren, jf. opplæringsloven § 9 A-9 første ledd. Dere må gi informasjonen på en måte og i et omfang som gjør at elevene og foreldrene kan ivareta sine rettigheter etter loven.

Rektor skal sikre at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, jf. forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven §§ 9 A-9 tredje ledd og 9-1. Rektor skal i tillegg sikre at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet. Hvilke råd og utvalg som er aktuelle, varierer etter skoletype.

Rektor skal sikre at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet, jf. opplæringsloven §§ 9 A-9 tredje ledd og 9-1. Skolen må selv ta initiativet til å orientere rådene og utvalgene når ny relevant informasjon er tilgjengelig eller kommet frem. Kravet om at det må være viktig for skolemiljøet, betyr at dere ikke trenger å informere om dagligdagse enkelthendelser eller mindre endringer av rutiner.

Aktuelle råd og utvalg skal så tidlig som mulig bli tatt med i arbeidet med skolemiljøtiltak, jf. opplæringsloven § 9 A-9 tredje ledd. Dette må skje tidlig nok til at de får en reell innflytelse.

3.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

Våre observasjoner

Når det gjelder organ for brukermedvirkning i skolen er dette omtalt i kapittel 11 i opplæringsloven. I § 11-1 til § 11-4 er det egne bestemmelser for henholdsvis samarbeidsutvalg, skolemiljøutvalg, elevråd og foreldreråd. Her er det også krav til organenes sammensetning og oppgaver. I tilsynet har Statsforvalteren bedt skolen om å svare på spørsmålene i RefLex under temaet *Plikten til å informere og involvere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet*. Flere av spørsmålene er knyttet til plikten til å ha et elevråd og foreldreråd, organiseringen og sammensetningen av skolens samarbeidsutvalg og skolemiljøutvalg. Videre er spørsmålene i RefLex likelydende og gjentakende når det gjelder skolens plikt til å informere om alt som er viktig for skolemiljøet og om brukerorganene blir tatt med så tidlig som mulig i arbeidet med skolemiljøtiltak.

Statsforvalteren har sammenholdt svarene i RefLex, skolens og kommunens svar og dokumentasjon og mener det fremstår som om Ski skole har lovlig sammensatte organ for brukermedvirkning.

Gir skolen elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt og om retten til å melde en sak til Statsforvalteren?

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 9 A-9 første ledd

I RefLex svarer skolens ledelse og flere ansatte «ja» på spørsmålet om de har vært med på å informere elever og foreldre om reglene om skolemiljø. Det er imidlertid én lærer som svarer

«nei» på dette spørsmålet. Flere av lærergruppene har svart «ikke aktuelt» på dette og de andre spørsmålene som går inn under dette kontrollspørsmålet.

Skolens ledelse viser til at elevene får informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt og om retten til å melde en sak til Statsforvalteren i klassemøte ved oppstart av hvert skoleår. De viser også til at det informeres om dette på første FAU-møte hver høst. Det går grem av dokumentet *FAU rektors hjørne 220920* at sosialplan-årshjul er sak på neste FAU-møte, og temaene i årshjulet er blant annet psykososialt læringsmiljø og trivselsundersøkelser. I tillegg viser de til at informasjon også ligger på skolens hjemmeside. På skolens hjemmeside er det vist til kommunens hjemmeside der det står om skolemiljø.¹ Her er elevenes rettigheter til et trygt og godt skolemiljø ryddig beskrevet, og det vises til flere nettsider.² Det fremgår at eleven selv kan melde sak til Fylkesmannen (det som nå heter Statsforvalteren).

Et par av lærergruppene har svart at informasjonen som skolen gir til elevene tilpasses etter deres alder. En av gruppene utdyper videre at det vektlegges at alle vet at alle har rett til å føle seg trygge på skolen og er gode nok som de er, og at dersom dette ikke skjer må det iverksettes tiltak. Den andre gruppa viser til at elevene blir informert om at det er kontaktlærers (skolens) ansvar at alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø. Samme gruppe svarer at de ikke har informert om at elevene kan melde en sak til Statsforvalteren. En av ansattgruppene har svart at det gis ut felles informasjon hvert skoleår. Skolens ledelse viser også til at det er laget rutiner for at lærere skal informere alle elever i klassene ved skolestart. Av *Kommunal forskrift om ordensreglement for grunnskolene i Nordre Follo Kommune* kommer det frem at eleven skal involveres i arbeidet knyttet til å utarbeide en aktivitetsplan. Ledelsen har også vist til at temaet har blitt belyst på Elevrådskurset som ble holdt høsten 2020 ved oppstart av skoleåret. Skolen har vedlagt et dokument som heter *Elevrådsopplæring 2 2020*. Her ser vi at elevene blir informert om at en av grunnene til at skolen har et elevråd er for at elevene skal få være med og planlegge og gjennomføre arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Videre ser vi at klassene har fått som oppgave fra kommunalt elevråd å diskutere ulike spørsmål knyttet til det at elevene skal ha et trygt og godt skolemiljø. Av dokumentet *Årshjul for Ski skole 2020 2021 § 9A* fremgår det at sosial trivsel skal være tema i elevsamtalene og utviklingssamtalen, og at et av temaene under utviklingssamtalen skal være elevens psykososiale miljø på skolen. Videre kommer det frem at resultatet av en kartlegging som er foretatt er tatt opp i utviklingssamtaler. I årshjulet for februar måned, kommer det også frem at resultatet av elevundersøkelsen er tatt opp i elevrådene, og drøftet i klassene. I tillegg viser skolen til at elevene skal ha en forståelse av hva en krenkelse er og hvordan handlingsplikten virker.

Når det gjelder skolens informasjon til foresatte, har skolens ledelse svart at dette informeres om på første FAU-møte hver høst. Vi har mottatt dokumentasjon fra ett FAU-møte som har blitt holdt om høsten, datert 22.09.2020. Her ser vi at ett av temaene for møtet var *Arbeid med skolemiljøet*, og det kommer frem at det skal gis informasjon på alle foreldremøter om kapittel 9 A i opplæringsloven. Videre viser ledelsen og en av lærergruppene til at informasjonen ligger på

¹ <https://www.nordrefollo.kommune.no/tjenester/skole/skolemiljo-og-medvirkning/skolemiljo/>.

² <https://www.udir.no/nullmobbing/>, <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/informasjon-til-foreldre/> og <https://www.fug.no/skolemiljoe.403968.no.html>

skolens nettsider, og ledelsen viser til at denne har lenke til kommunens hjemmeside. I tillegg til at det som tidligere nevnt her kommer frem at elever kan melde sak, fremgår det også på hjemmesiden at foresatte kan melde sak til oss. Det fremgår i tillegg at foresatte skal involveres i utarbeidelsen av tiltak til elevens aktivitetsplan i *Kommunal forskrift om ordensreglement for grunnskolen i Nordre Follo Kommune*. Ledelsen viser videre til at dette er et eget tema på det første foreldremøtet på høsten, og viser til sjekklisten *Årshjul for ledelsen for oppfølging av kap 9A* (vi forstår det slik at dette tilsvarer dokumentet *Årshjul for Ski skole 2020 2021 § 9A*) der det går frem at prosedyre for elevens psykososiale miljø skal gjennomgås. I samme dokument viser også skolen til at skolens felles forståelse av krenkelser og handlingsplikten skal gjennomgås på alle foreldremøtene, i tillegg til at foreldrene skal bli orientert om retten til handlingsplikt. Videre i årshjulet skriver skolen at resultatet av elevundersøkelsen ble presentert for FAU i desember 2020.

Et par av lærergruppene svarer at informasjonen til foresatte gis på klassens foreldremøte hver høst. En annen gruppe viser til at denne informasjonen sendes ut tidlig hvert skoleår, og i *Årshjul for Ski skole 2020 2021 § 9A* leser vi at informasjon/infohefte (eller lenke til nettsider) sendes til alle hjem ved skolestart. Lærergruppa på småskoletrinnet har svart at foreldrene får informasjon om dette via ledelsen, i tillegg til at foreldrene minnes på dette ved behov. En av lærergruppene har svart nei på spørsmålet. Gruppa viser til at informasjonen gis på det årlige foreldremøte om høsten, men at det utover dette ikke er gitt informasjon til foreldre om deres rett til å melde en sak til Statsforvalteren.

I dokumentet *Referat FAU 02.02.2021* ser vi at oppl. kapittel 9 A, elevundersøkelsen, samt oppfølging av resultatene fra denne undersøkelsen, var blant temaene som rektor tok opp med FAU og som FAU diskuterte videre.

Skolen har også vedlagt dokumentet *Trygt_og_godt_skolemiljø_i_Ski_kap_9A* som er en administrativ prosedyre som skal sikre at grunnskoleelever får oppfylt retten til et trygt og godt skolemiljø som er hjemlet i opplæringsloven kapittel 9A. Prosedyren har grundig informasjon om hvordan man skal fremme et trygt og godt skolemiljø, forebygge krenkelser, samt hvordan man skal håndtere krenkelser. I dokumentet er det noe som heter *Sjekkliste: Plan for å fremme et trygt og godt skolemiljø* hvor det fremgår at alle foresatte og SU/SMU skal gjøres kjent med blant annet skolens rutiner/plan for et trygt og godt skolemiljø.

I dokumentet *Kvalitetsmelding oppvekst 2020-2023*³ som kommunen har utarbeidet og som er tilgjengelig for foresatte og elever på kommunens hjemmeside, er det informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø jf. oppl. § 9 A-2 og om skolens aktivitetsplikt jf. oppl. § 9 A-4.

Våre vurderinger

Som en del av det forebyggende arbeidet ligger skolens plikt til å informere og involvere elever og foreldre. I oppl. § 9 A-9 står det at skolen skal informere elever og foreldre om rettighetene i kapittel 9 A. Skolen skal informere om aktivitetsplikten og om retten til å melde saken til Statsforvalteren. Regelen skal sikre at elev og foreldre kan vurdere om rettighetene er oppfylt. Det er ikke fastsatt krav til tidspunkt eller form for informasjon. Det kan være nødvendig å gi slik

³ <https://www.nordrefollo.kommune.no/tjenester/skole/kvalitet-i-skolen/kvalitetsmelding/>

informasjon flere ganger i løpet av et skoleår. Informasjonen må gjøres tilgjengelig for alle, den må gis på en forståelig måte og skolen må vurdere om det er behov for tolk. Vi ser at det særlig er informasjon til elevene om dette som kan være utfordrende, og særlig de yngste elevene. Elevene har etter bestemmelsen den samme retten som foreldrene til å vite om aktivitetsplikten og om muligheten for å melde saken til Statsforvalteren.

Statsforvalteren mener at skolen informerer elevene og foreldrene om at de kan melde sak til Statsforvalteren gjennom skolens og kommunens hjemmesider. Videre svarer skolen i RefLex at den gir elevene og foresatte informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø og skolens aktivitetsplikt, og har vedlagt ulike dokumenter. I flere av dokumentene ser vi at skolemiljø/kapittel 9 A i opplæringsloven er et tema eller blir nevnt. Vi ser likevel ikke at skolen har beskrevet innholdet mer utdypende, slik at noen steder kunne skolen med fordel konkretisert dette slik at det fremgår tydeligere for oss hva som skal bli/har blitt informert om i ulike skriv eller diskutert i ulike møter. Statsforvalteren mener likevel på bakgrunn av den informasjonen vi har at skolen har sannsynliggjort at den i praksis også gir elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, og om skolens aktivitetsplikt, i tillegg til at skolen informerer elever og foresatte om retten til å melde en sak til Statsforvalteren.

Våre observasjoner

Sikrer rektor at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet?

Rettslig grunnlag: Forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven §§ 9 A-9 tredje ledd og 9-1

I RefLex svarer skolens ledelse og flere ansatte «ja» på spørsmålet om de følger opp at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Flere av lærergruppene har svart «ikke aktuelt» på spørsmålene som går inn under dette kontrollspørsmålet.

På spørsmålet om skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, svarer ledelsen at de følger opp dette muntlig i første FAU-møte på høsten, og at det gjøres på første SU/SMU-møte når utvalget konstitueres. Vi forstår det slik at dokumentet med navn *FAU rektors hjørne 220920* knytter seg til det første FAU-møte om høsten. Her fremgår det ikke eksplisitt at ledelsen informerer råd og utvalg om deres innsynsrett i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. I dokumentet *Referat FAU 02.02.2021* ser vi at noen resultater fra elevundersøkelsen høsten 2020 ble gjennomgått med FAU. Videre har vi mottatt referat fra ett SU/SMU-møte datert 06.02.2020. I RefLex bemerker ledelsen at det kun har vært to SU-møter dette skoleåret grunnet pandemien/beredskapsarbeid, og at møtene har vært digitalt eller over telefon, og ikke har blitt referatført som tidligere år.

Faglærer og elevrådskontakt viser til sosial årsplan hvor vi ser at ledelsen/SFO har ansvar for at retningslinje for oppfølging av psykososialt læringsmiljø gjennomgås i personalet. Videre i sitt svar i RefLex viser faglærer og elevrådskontakten til rektors møter med FAU. Skolen har vedlagt planer/referater fra flere FAU-møter der skolemiljøet har vært tema. Elevrådskontakten svarer at

den informerer og samarbeider med elevene om skolemiljøskapende arbeid. To av gruppene i RefLex har svart «nei» på spørsmålet om skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Den ene gruppen sier den ikke vet om det blir informert om. Den samme gruppen har svart at den kan ikke huske å ha informert om at slike råd og utvalg har fått vite om deres rett til innsyn i dokumentasjon, og at aktuelle råd og utvalg er med på å utforme hvordan skolen skal arbeide med det, tilpasset deres nivå.

Når det gjelder spørsmålet om skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet, bemerker ledelsen at dette gjøres som en del av informasjonen som gis til alle medlemmer i FAU og SU/SMU når rådet/utvalget konstitueres på høsten. Skolen har lagt ved dokumentet *Innkalling til SU møte 060220 (1)*. Videre har ledelsen vedlagt dokumentene *FAU rektors hjørne 220920* og *Referat fra SU 060220*. Faglærer og elevrådskontakten har vist til at informasjonen gis i klasseråd/klasse møter, i elevråd og i møter rektor har med FAU. Også under dette spørsmålet har to av gruppene i RefLex svart «nei», hvor den ene gruppa utdyper at den ikke vet om det blir informert om.

Av skolens innsendte dokument *SMU skole*, som beskriver skolemiljøutvalget (SMU) og dens aktiviteter, fremkommer det at SMU skal uttale seg i alle saker på skolen som gjelder skolemiljøet. Videre er det beskrevet at SMU har rett til å uttale seg og komme med fremlegg i alle saker som har betydning for skolemiljøet. Det er også beskrevet at SMU kan fremme forslag til skolens ledelse om aktiviteter og tiltak som kan virke forebyggende og gi elevene økt trygghet og trivsel. I tillegg fremgår det at SMU gjennomgår og kommer med uttalelse på de planer og rutiner som skolen utarbeider for et trygt og godt skolemiljø, for eksempel skolens sosialpedagogiske plan. I tillegg er det beskrevet at SMU gjennomgår resultater fra brukerundersøkelser for elever og foresatte (Elev- og foreldreundersøkelsen).

I dokumentet *Kvalitetsmelding oppvekst 2020-2023*⁴ på s. 51 er det beskrevet at skolen må sikre den enkelte elevs muligheter for deltakelse, og må sikre den enkeltes mulighet for medvirkning. Videre fremgår det at dette er i samsvar med FNs barnekonvensjon artikkel 12 som sier at elevene selv skal involveres og uttale seg om hva som har betydning for dem på skolen og for deres læring og utvikling.

I det vedlagte dokumentet *Trygt og godt skolemiljø i Ski kap_-9A* under *Sjekkliste: Plan for å fremme et trygt og godt skolemiljø* kommer det frem at en av skolens oppgaver er at det skal være et samarbeid med elevråd, FAU og SU/SMU. En del av samarbeidet skal gå ut på å gjennomgå og analysere elevundersøkelsen. Det fremgår at den som har ansvar for disse oppgavene er rektor/kontaktlærer/elevrådskontakt.

Våre vurderinger

Statsforvalteren ser gjennom flere av svarene i RefLex og av flere dokumenter skolen har sendt inn, at skolen gir aktuelle råd og utvalg; elevrådet, FAU og SU/SMU, mulighet til å uttale seg i saker som er viktige for skolemiljøet. Gjennom informasjonen vi har mottatt fremstår det derfor som at

⁴ <https://www.nordrehollo.kommune.no/tjenester/skole/kvalitet-i-skolen/kvalitetsmelding/>

aktuelle råd og utvalg i praksis har mulighet til å uttale seg om det de mener er viktig for skolemiljøet.

Av dokumentet *SMU skole* fremgår det tydelig at SMU har rett til å uttale seg i alle saker som har betydning for skolemiljøet, herunder planer og rutiner som omhandler et trygt og godt skolemiljø. Det er imidlertid ikke klart for oss om og eventuelt når SMU har mottatt dette skrevet. Ettersom ledelsen viser til at informasjonen gis til alle medlemmer i FAU og SU/SMU når rådet/utvalget konstitueres, går vi likevel ut ifra at FAU og SU/SMU har blitt informert om retten til å uttale seg om saker som er viktige for skolemiljøet. At informasjonen gis når rådet/utvalget konstitueres fremstår som en rutine, og gjør at vi anser det som nærliggende at rektor har bestemt en fremgangsmåte som sikrer at de aktuelle rådene og utvalgene får informasjon om retten til å uttale seg om saker som er viktige for skolemiljøet.

Statsforvalteren forventer at informasjonen som SMU får formidles videre til de gruppene som er representert i utvalget. Elever er blant dem som er representert i SMU og deltar på SMU-møter. I dokumentet *SMU skole* kommer det frem at i Nordre Follo etableres SMU med utgangspunkt i representantene i SU. Av dokumentet *Samarbeidsutvalg skole* fremgår det at representantene for elevene i SU velges blant medlemmene i elevrådet. Ettersom SMU etableres med utgangspunkt i representantene i SU, forutsetter vi derfor at informasjonen SMU mottar videreføres til elevrådet. Videre er foreldrene blant dem som er representert i SMU. I dokumentet *Samarbeidsutvalg skole* ser vi at SU blant annet består av to representanter for foreldrerådet. Vi forutsetter derfor også at informasjonen som SMU får videreformidles til FAU. Etter dette vurderer vi at skolen har sannsynliggjort at både SU/SMU, elevrådet og FAU blir informert om retten de har til å uttale seg i alle saker som har betydning for skolemiljøet, slik som beskrevet i dokumentet *SMU skole*.

Når det gjelder informasjon om retten til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, viser skolens ledelse til at denne informasjonen gis muntlig på FAU-møte. Videre viser de til at informasjonen gis på første SU/SMU-møte når utvalget konstitueres. Slik som nevnt over forstår vi det siste som en rutine. Dette taler dermed for at rektor har bestemt en fremgangsmåte som sikrer at SU/SMU, elevrådet og FAU blir informert om at de har rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø.

Videre i dokumentet *SMU skole* kommer det frem at SMU gjennomgår planer og rutiner som skolen utarbeider for et trygt og godt skolemiljø, i tillegg til at den gjennomgår brukerundersøkelser for elever og foresatte. Gjennom dokumentet *Trygt og godt skolemiljø i Ski_kap_9A*, under *Sjekkliste: Plan for å fremme et trygt og godt skolemiljø*, blir vi informert om at en del av samarbeidet mellom elevråd, FAU og SU/SMU går ut på å gjennomgå og analysere elevundersøkelsen. I *Årshjul for Ski skole 2020 2021 § 9A* kommer det frem at resultatene av foreldre- og elevundersøkelsen er fulgt opp i SU. Vi ser også at resultater fra elevundersøkelsen er blitt delt og diskutert i FAU gjennom dokumentet *Referat FAU 02.02.2021*. Slik sett ser vi at SU, SMU og FAU i praksis har innsyn i dokumentasjon som omhandler det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, slik som planer, rutiner og undersøkelser. Det fremgår imidlertid ikke eksplisitt av dokumentet *SMU skole* at SMU har rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at SMU derfor har blitt informert om retten til innsyn gjennom dette dokumentet.

Vi ser ut fra svarene i RefLex at respondentene ikke er samstemte om at de følger opp at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Vi ser at respondentene heller ikke er samstemte om at de følger opp at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.

Ut fra svarene i RefLex og skolens dokumentasjon, vurderer vi likevel at skolen har sannsynliggjort at aktuelle råd og utvalg blir informert om disse rettighetene. Videre vurderer vi at rektor har bestemt en fremgangsmåte som sikrer at dette gjøres. Statsforvalteren kan imidlertid ikke se at rektor har fulgt opp at skolen bruker fremgangsmåtene i praksis med å sikre at de aktuelle rådene og utvalgene informeres om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og deres rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet. Vi mener derfor at det ikke er sannsynliggjort at rektor følger opp at de som jobber på skolen bruker fremgangsmåtene i praksis.

Statsforvalternes kommentar på kommunens tilbakemelding på foreløpig rapport

I Nordre Follo's kommentarer etter foreløpig rapport viser kommunen til rutinen for SMU der oppgavene til utvalget er omtalt, og mener at det gjennom disse oppgavene er tydelig at SMU har innsyn i dokumentasjon som omhandler det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Videre viser kommunen til skolens Informasjonsavis som den har vedlagt i sitt svar på foreløpig rapport.

At rektor skal sikre at skolen informerer de aktuelle rådene og utvalgene om deres rett til å uttale seg og deres rett til innsyn, betyr at rektor både må gi føringer og ha oppfølging.

Når Statsforvalteren fører tilsyn skal vi undersøke om kravene som går frem av alle kontrollspørsmålene som Utdanningsdirektoratet har utarbeidet, er oppfylt. Disse kontrollspørsmålene gjenspeiler hva som er gjeldende rett. Av oppl. § 9 A-9 tredje ledd fremgår det at samarbeidsutvalget, skoleutvalget, skolemiljøutvalget, elevrådet og foreldrene har rett til innsyn i all dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Videre går det frem av oppl. § 9 A-9 første ledd at skolen skal informere elevene og foreldrene om rettighetene i opplæringslovens kapittel 9 A, som blant annet innebærer retten til innsyn i det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Bestemmelsen i oppl. § 9 A-9 tredje ledd og det aktuelle kontrollspørsmålet tar for seg innsynsretten og uttalelsesretten hver for seg, noe som innebærer at dette blir to ulike vurderinger.

Statsforvalteren ser at det fremgår eksplisitt av rutinen for SMU at SMU har rett til å uttale seg i alle saker på skolen som gjelder skolemiljøet. Vi ser imidlertid ikke i rutinen for SMU eller i øvrige dokumenter som skolen har sendt inn, at det fremgår eksplisitt at aktuelle råd og utvalg har rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø.

Videre ser vi av svarene i RefLex at respondentene ikke er samstemte om at de følger opp at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om innsynsretten.

På bakgrunn av dette vurderer vi at rektor ikke sikrer at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø.

Vi opprettholder derfor vår tidligere konklusjon.

Statsforvalterens konklusjon

- Skolen gir elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt og om retten til å melde en sak til Statsforvalteren.
- Rektor sikrer ikke at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.

Våre observasjoner

Sikrer rektor at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet?

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven §§ 9 A-9 tredje ledd og 9-1.

På kommunens hjemmeside⁵ informerer kommunen om elevenes skolemiljø, og hva elevene eller foresatte kan gjøre dersom de opplever et skolemiljø som ikke trygt og godt. Kommunen viser videre til Ombudet for barn og unge i Viken, der elevene kan få hjelp i vanskelige situasjoner, og til flere nettsider om mobbing og elevs rettigheter.

Kommunen har også utarbeidet *Kvalitetsmelding oppvekst 2020-2023*⁶ med overordnede verdier og praksis for kommunen. Kvalitetsmeldingen viser blant annet til hva det å ha et trygt og godt skolemiljø innebærer, definisjonen av mobbing og en presentasjon av *Elevundersøkelsen* for kommunen for skoleåret 2019/2020.

Noen av respondentene i RefLex svarer «ja» på spørsmålet om de informerer elevrådet om alt som er viktig for skolemiljøet. Flere av respondentene har markert spørsmålet som «ikke aktuelt». En lærergruppe trekker frem at elevrådet ved skolen er godt informert, og at de jobber aktivt med skolemiljøet. En annen gruppe bemerker at elevrådet er med på å bestemme hva som kan gjøres for å bedre skolemiljøet. Elevrådet kommer med ulike forslag som for eksempel *Framsnakk*, leker i friminutt og måter å få det fint på skolen. Faglærer og elevrådskontakt påpeker at det er vanskelig å svare på om elevrådet blir informert om *alt* som er viktig, men at de informerer elevrådet om det de mener er nødvendig og relevant å jobbe med i elevrådet når det kommer til skolemiljøet.

Skolen har lagt ved dokumentet *Elevrådsvalg*. Her fremgår det hvilken oppgave elevrådet har og at de blant annet skal følge opp miljøet i klassen og i klasserommet. I RefLex skriver skolen at det på høsten foretas et elevrådsvalg og at det arrangeres et eget elevrådskurs. På dette kurset får

⁵ <https://www.nordrefollo.kommune.no/tjenester/skole/skolemiljo-og-medvirkning/skolemiljo/>

⁶ <https://www.nordrefollo.kommune.no/tjenester/skole/kvalitet-i-skolen/kvalitetsmelding/>

representantene opplæring og informasjon om hvordan de kan fremme saker som er viktige for elevene på skolen.

Tilsvarende svarer noen av respondentene «ja» på spørsmålet om skolen informerer foreldrerådet eller FAU om alt som er viktig for skolemiljøet, mens flere av respondentene har svart at spørsmålet ikke er aktuelt. Ledelsen bemerker at FAU blir informert om viktige saker i skolemiljøet, både forebyggende tiltak og resultater av *Elevundersøkelsen* og plan for videre arbeid. En lærergruppe svarer at de vil tro at FAU blir informert, og at FAU får tilgang til tiltakene skolen arbeider med. Faglærer og elevrådskontakt bemerker at rektor informerer på FAU-møter og foreldremøter på 1. trinn. Både elevrådskontakt, elevrådet og rektor har hatt kontakt med FAU i forbindelse med midler fra Barn- og unges kommunestyre (BUK) til lekeapparater i skolegården.

I *FAU rektors hjørne 220920* fremgår det at det skal informeres om opplæringsloven kapittel 9 A på alle foreldremøter. Det ble videre informert om andre forhold som knytter seg til arbeid med skolemiljøet, som arbeidet med en sosialplan og arbeid i klasser med PALS, *Mitt valg* og klassens time. I *Referat FAU 02.02.2021* informerer rektor blant annet om *Elevundersøkelsen* for høsten 2020 og trakk frem noen resultater for 7. trinn. Av dokumentet fremgår det videre informasjon om *Framsnakk* og når dette skal gjennomføres. Det går frem av *FAUmøte 020321* at inkluderende skolemiljø, trivselsundersøkelsen og *Framsnakk* har vært tema for møtet. Det er videre informert om leirskoletilbudet i kommunen. I *Referat FAU-møte 13.04.21* har rektor informert om blant annet utviklingen av skolens uteområder, status for leirskolene for år 2021 og for 17. mai-markeringen.

På spørsmålet om skolen informerer samarbeidsutvalget om alt som er viktig for skolemiljøet, svarer noe av respondentene «ja», mens noen har markert spørsmålet som «ikke aktuelt». Ledelsen trekker frem at det kun har vært to møter med samarbeidsutvalget dette skoleåret. Dette er begrunnet med koronapandemien og beredskapsarbeid. De bemerker likevel at det har vært en løpende dialog med SU/SMU og elevrådsstyret for arbeid med innkjøp av diverse utstyr. Møtene har vært på Teams eller per telefon, og har derfor ikke blitt referatført som tidligere. Ledelsen opplyser at i et år uten korona, ville også saker som omhandler skolemiljøet ha blitt tatt opp.

I skolens dokumentasjon er det lagt ved *Innkalling til SU møte 060220* og *Referat fra SU 060220*. I innkallingen fremkommer det at det skal orienteres om status på behov for utstyr og fysisk oppgradering, og om *Framsnakk*. I referatet står det blant annet at det er opplyst om *Framsnakk*, konkurranse med BRA-kort og om bokstavjakten. Det fremgår videre at det er informert om ønsker fra elevrådet som kan bedre skoledagen for elevene.

På spørsmål om skolen informerer skolemiljøutvalget om alt som er viktig for skolemiljøet, så svarer ledelsen «ja». Resten av respondentene har svart at spørsmålet ikke er aktuelt. Ledelsen trekker frem at saker som er viktige for skolemiljøet fortløpende settes på agendaen for møter i SMU.

Skolen har videre lagt ved dokumentet *Trygt og godt skolemiljø i Ski kap_9A*. Her fremgår mye informasjon om hvordan fremme et trygt og godt skolemiljø, samt hvordan en skal forebygge og håndtere krenkelser.

I dokumentet *Årshjul for Ski skole 2020 2021 §9A* fremgår blant annet at skolen innen desember 2020 skal ha presentert resultatet fra elev- og foreldreundersøkelsen i FAU. Resultatet fra elevundersøkelsen skal også presenteres for elevrådet. I februar 2021 skal resultatet fra elevundersøkelsen tas opp i elevrådet og drøftes i klassene. Innen 30. mars 2021 skal resultatet av elev- og foreldreundersøkelsen være fulgt opp i SU.

Våre vurderinger

Statsforvalteren mener at rektor og kommunen har en bestemt fremgangsmåte for å informere om det som er viktig for de aktuelle råd og utvalg når det gjelder elevenes skolemiljø. Ut fra dokumentet *Årshjul for Ski skole 2020 2021 §9A* kan Statsforvalteren se at skolen har en rutine for å informere aktuelle råd og utvalg om blant annet resultatet av *Elevundersøkelsen*. Vi kan også se at skolen har en rutine for gjennomgang og diskusjoner med FAU og SU/SMU om tema som har betydning for elevenes skolemiljø.

Ut fra kommunens hjemmeside merker Statsforvalteren seg at kommunen har gjort tilgjengelig mye informasjon som er viktig for skolemiljøet. Kommunen har videre vist til hjemmesiden til Utdanningsdirektoratet og Foreldreutvalget for grunnopplæringen, der det blant annet finnes informasjon om hvilke rettigheter elevene har ved mobbing. Denne informasjonen er ikke direkte rettet mot skolens råd og utvalg, men er også tilgjengelig for FAU og SU/SMU.

Skolen har lagt ved dokumentet *Trygt og godt skolemiljø i Ski kap_-9A*. Dokumentet inneholder utfyllende informasjon om elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø. Selv om dokumentet ikke spesifikt er ment for utvalgene, forutsetter Statsforvalteren at dokumentets innhold er forelagt FAU og SU/SMU.

Elevrådet på skolen fremstår som aktivt og godt drevet. Vi ser ut fra referater og dokumentasjon om elevråds kurs at elevrådet får informasjon om skolemiljøet. Det kommer videre frem av referatene at elevrådet er representert i SMU som behandler saker som er relatert til skolemiljøet. Ut fra referater ser vi at skolen har informert FAU generelt om opplæringsloven kapittel 9 A, om *Elevundersøkelsen*, *Framsnakk*, sosialplan og arbeid i klasser med PALS, og andre aktiviteter som har betydning for elevenes skolemiljø. Dokumentasjonen viser også at SU har fått opplysninger om blant annet *Framsnakk*, *BRA-kort* og *bokstavjakten*.

Statsforvalteren viser til egen vurdering under punkt 2.2 i rapporten der vi mener at rektor følger opp at fremgangsmåten med å sikre at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, blir fulgt i praksis. Vi ser ut fra svarene i RefLex at respondentene er samstemte når de mener at rektor følger opp at rutinen blir fulgt. Ut fra svarene i RefLex og skolens dokumentasjon, kan Statsforvalteren ikke se at skolen har en rutine for at rektor følger opp at fremgangsmåten med å sikre at de aktuelle råd og utvalg informeres om det som er viktig for skolemiljøet, blir fulgt i praksis. Vi ser likevel, ut fra ulike referater, at rektor er til stede i møter med de ulike utvalgene. Statsforvalteren legger derfor til grunn at rektor i disse møtene følger opp at fremgangsmåten brukes i praksis.

Statsforvalteren mener at rektor og kommunen har en bestemt fremgangsmåte for å sikre at skolen informerer de ulike råd og utvalg om det som er viktig for elevenes skolemiljø. Vi savner

en rutine for at rektor følger opp at fremgangsmåten brukes, men vi mener likevel at det er sannsynliggjort at rektor følger opp at skolens fremgangsmåte følges i praksis.

Våre observasjoner

Sikrer rektor at skolen tar elevrådet og foreldrerådet med i arbeidet med skolemiljøtiltak, og at det skjer så tidlig som mulig?

Rettslig grunnlag: 9 A-9 tredje ledd og 9-1.

På kommunens hjemmeside⁷ beskriver kommunen de råd og utvalg skolene i kommunen har, og hvilke krav som stilles til hvert utvalg. Kommunen har videre lagt ut informasjon om FAU-lederen på skolen⁸ og hvem som sitter i elevrådsstyre. Statsforvalteren har også mottatt dokumentene *Samarbeidsutvalg skole* og *SMU skole*. Av dokumentene fremgår det generell informasjon om og regler for samarbeidsutvalget og skolemiljøutvalget.

I *Kvalitetsmelding oppvekst 2020-2023* fremgår kommunens overordnede verdier og praksis. Det går frem av kvalitetsmeldingen at foreldre skal brukes som en ressurs i arbeidet med elevens skolemiljø.

På skolens hjemmeside⁹ går det videre frem at skolen er en PALS-skole. Dette innebærer blant annet at skolen har ulike rutiner og tiltak for å sikre at elevene har et godt læringsmiljø. En aktiv elevmedvirkning er også noe som kjennetegner modellen.

I RefLex svarer noen av respondentene «ja» på spørsmålet om elevrådet så tidlig som mulig blir tatt med i arbeidet med skolemiljøtiltak, mens andre har markert spørsmålet som «ikke aktuelt». Ledelsen bemerker at det på høsten foretas et elevrådsvalg og at det arrangeres et eget elevrådskurs. På dette kurset får representantene opplæring og informasjon om hvordan de kan fremme saker som er viktig for elevene. En lærergruppe skriver at elevrådet ofte eller alltid er involvert i prosjekter eller tiltak som gjelder skolemiljøet. Elevrådet er aktivt og jobber mye direkte i klassene ved å informere eller fronte kampanjer. En annen gruppe svarer at de vil tro at elevrådet blir tatt med tidlig, men at de ikke vet om det er rektor eller den som har ansvar for elevrådet som følger opp elevene. Faglærer og elevrådskontakt bemerker at 3. trinn er observatører på hvert elevrådsmøte, 4.-7.trinn er med i elevrådet og at elevrådsstyret består av tre medlemmer og en elevrådskontakt. De viser videre til eksempler på elevrådsarbeid som er utført, og trekker frem at det er opprettet et eget elevrådsteam på Teams, elevrådskurs, faste elevrådsmøter, gjennomføring av *Stjerneekspresen*, *Nissejakten*, saker til BUK og spørretimen, *Framsnakk*, digital lesing for 1. og 2. trinn som skal gjennomføres i juni samt en aktivitetsløype for 3.-7. trinn.

⁷ <https://www.nordrefollo.kommune.no/tjenester/skole/skolemiljo-og-medvirkning/rad-og-utvalg/>

⁸ <https://www.nordrefollo.kommune.no/skoler/ski-skole/meny/om-skolen/rad-og-utvalg/elevradet/>

⁹ <https://www.nordrefollo.kommune.no/skoler/ski-skole/meny/om-skolen/om-oss/skolens-planer/>

Skolen har lagt ved dokumentet *Elevrådsvalg*, hvor det blant annet fremgår at elevrådsrepresentanten skal representere klassen overfor lærere og skolens ledelse. Elevrådsrepresentantene må ha en løpende dialog med elevene i sin klasse og ta med seg innspill og ønsker til elevrådet. Elevrådsrepresentanten har videre ansvar for å legge til rette for klassens ønsker i elevrådet, og å følge opp miljøet i klassen.

I *Referat uke 39* fra elevrådsmøtet, kommer det frem at elevrådet har kommet med ønsker til reparasjoner i skolegården og inne på skolen, forslag til innkjøp av flere leker og oppsett av antibac i alle ganger.

På spørsmål om foreldrerådet eller FAU så tidlig som mulig blir tatt med i arbeidet med skolemiljøtiltak, er respondentene delte. Noen svarer «ja», en gruppe svarer «nei», og andre har svart at spørsmålet ikke er aktuelt. Ledelsen trekker frem at det holdes et eget møte med FAU-lederen mellom FAU-møtene for å sikre god informasjonsflyt mellom de månedlige møtene. Det er jevnlig satt opp saker på *Rektors hjørne* som omhandler skolemiljøtiltak. I disse møtene blir elevundersøkelsen gjennomgått, og ulike tiltak for å sikre et trygt skolemiljø drøftes i et forebyggende perspektiv. En lærergruppe bemerker at FAU kunne ha blitt tatt med tidligere for å komme med gode forslag til skolemiljøtiltak. Faglærer og elevrådskontakt trekker frem at rektor blant annet kommer med informasjon på FAU-møtene og på foreldremøtene på 1. trinn. Elevrådskontakten, elevrådet og rektor har videre hatt dialog med FAU i forbindelse med midler fra BUK til lekeapparater i skolegården.

Det går frem av *FAU 02.02.2021* at elevrådet skal jobbe med forslag til tiltak i forbindelse med elevundersøkelsen som senere skal drøftes i møte med SU. Videre fremgår det at FAU blant annet har diskutert uroen på 7. trinn. Uroen har vært et tema over flere år, uten at skolens ledelse har tatt ordentlig tak i situasjonen. FAU ønsker at skolens ledelse skal reagere raskere og støtte lærere som er i klasser med mye uro. De har videre diskutert hvordan det kan sikres at mobbesaker blir tatt på alvor, og at foreldrene må være klar over hva som skal til for at det er snakk om en sak etter opplæringsloven kapittel 9 A. Videre diskuterer FAU en mulighet for å opprette en egen spørreundersøkelse for å få svar på det som ikke fremgår av *Elevundersøkelsen*. FAU informerer om renholdet og tar opp at renholdet på toalettene over lang tid har vært et problem.

I *Referat FAU-møte 13.04.21* kommer det blant annet frem at rektor ønsker at FAU skal delta aktivt i arbeidet med en utbedring av skolens uteområde. Videre fremgår det at FAU stiller spørsmål til oppfølging av tidligere diskuterte tema som for eksempel renholdet på skolen.

Noen av respondentene har svart «ja» på spørsmålet om SU så tidlig som mulig blir tatt med i arbeidet med skolemiljøtiltak. Flere av respondentene har markert spørsmålet som «ikke aktuelt», mens en gruppe har svart «nei». Ledelsen bemerker at det i inneværende skoleår ikke har vært mer enn to møter med samarbeidsutvalget. De trekker frem at dette er et unntak sammenlignet med tidligere år. Skolen har i tidligere år vært tidlig ute med involvering og informasjon til SU/SMU. Faglærer og elevrådskontakt svarer at de ikke sitter i utvalget, og at de derfor ikke har forutsetning for å svare på spørsmålet.

I *Referat fra SU 060220* fremgår det at elevrådet før jul fikk gjennomført flere innkjøp til elevene. Elevrådet har videre kommet med innspill til endringer eller tiltak i skolegården og

skolehverdagen, som for eksempel ønsker om sanitetsbeholdere og søppelbøtte på jentetoiletet, og ønsker om å feie skolegården. Videre fremgår det at FAU har drøftet muligheten til at noen foredragsholdere kan komme for å snakke om temaet *Barn og psykisk lidelse*.

På spørsmålet om SMU så tidlig som mulig blir tatt med i arbeidet med skolemiljøtiltak, svarer ledelsen «nei». De resterende gruppene har svart at spørsmålet ikke er aktuelt. Ledelsen trekker frem at det ikke har vært avholdt mer enn ett møte i skolemiljøutvalget dette skoleåret, og at skolen har manglet kontinuitet på å holde SMU orientert om skolemiljøet så tidlig som mulig. Ledelsen bemerker at dette har vært i orden ved tidligere skoleår.

I det innsendte dokumentet *Trygt og godt skolemiljø i Ski kap_9A*, går det blant annet frem at skolen samarbeider med elevråd, FAU og SU/SMU slik opplæringsloven krever. Skolen gjennomgår for eksempel elevundersøkelsen og diskuterer ulike tiltak som kan bedre elevenes skolemiljø. Videre skal det foretas en evaluering av skolens arbeid med skolemiljø.

Våre vurderinger

At skolen så tidlig som mulig tar brukerorganene med i arbeidet med skolemiljøtiltak er viktig for at de får en reell innflytelse på arbeidet. Statsforvalteren viser til Kunnskapsdepartementets delegering¹⁰ og FUGs (Foreldreutvalget for grunnskoleopplæringen) innspill til hva utvalgene kan snakke med skolen om¹¹, der det nevnes skolemiljø (psykososialt, inne, ute), resultater og undersøkelser, skoleutvikling, høringer om politiske forslag om nærmiljøet, skolen, trafiksikkerhet og andre forhold, økonomi og ressursbruk, strategisk planer og prioriteringer som eksempler. FUG foreslår videre at det lages et årshjul for de ulike utvalgene, slik at de kan planlegge de faste aktivitetene som skal skje gjennom året og at det da blir lettere å følge opp og huske på det utvalget skal gjøre.

Statsforvalteren mener at kommunen og skolen har bestemt en fremgangsmåte for at aktuelle råd og valg skal bli tatt med i arbeidet med skolemiljøtiltak, og at dette skal skje så tidlig som mulig. Ut fra skolens praksis som en PALS-skole og dokumentet *Kvalitetsmelding oppvekst 2020-2023*, ser vi at skolen har rutiner for å involvere foresatte og elever i arbeidet med elevenes skolemiljø. Vi ser også ut fra dokumentet *Trygt og godt skolemiljø i Ski kap_9A*, at skolen har rutiner for å samarbeide med elevrådet, FAU og SU/SMU. Skolen går for eksempel gjennom resultatene fra *Elevundersøkelsen* og diskuterer med utvalgene hvordan elevenes skolehverdag kan bedres.

Skolen har dokumentert ved referater og dokumentet *Elevrådsvalg* at elevrådet tidlig blir igangsatt etter skolestart, at det blir gjennomført elevrådskurs og at elevrådsmøtene blir gjennomført jevnlig i løpet av skoleåret. Statsforvalteren ser at elevrådet jobber aktivt for å bedre skolemiljøet, og at de får komme med innspill og ønsker til forbedring. Vi mener at elevrådet har en reell innflytelse på arbeidet med skolemiljøtiltak.

¹⁰ <https://www.regjeringen.no/no/dep/kd/org/etater-og-virksomheter/underliggendeetater/foreldreutvalget-for-grunnskolen/id426532/>

¹¹ <http://www.fug.no/hva-skall-vi-samarbeide-om.468063.no.htm>

Det er også gjennom referater dokumentert at det er gjennomført jevnlig møter med FAU, og at de tidlig blir koblet på for innspill knyttet til elevenes skolemiljø. Statsforvalteren ser at FAU har en aktiv rolle når det gjelder skolemiljøtiltak for elevene.

Videre har skolen gjennomført noen møter med SU/SMU. Ledelsen informerer i RefLex at det i dette skoleåret ikke har vært gjennomført like mange møter i SU/SMU som i årene før koronapandemien. Skolen har dette året manglet kontinuitet på å holde SMU orientert om skolemiljøet så tidlig som mulig, de påpeker imidlertid at de har greid dette tidligere år. Selv om skolen har en praksis for å sikre at også SU/SMU tidlig blir tatt med i arbeidet skolemiljøtiltak, ser ikke Statsforvalteren at skolen har fulgt rutinen for skoleåret 2020/2021. Tilsynet er ment å være tidsaktuelt og gi et «øyeblikksbilde» av tilsynstemaet ved skolen. Statsforvalteren kan derfor ikke se at det er grunnlag for å konkludere med at lovkravet er oppfylt da skolens dokumentasjon for dette arbeid for inneværende skoleår ikke foreligger i tilstrekkelig eller utfyllende grad.

Statsforvalternes kommentar på kommunens tilbakemelding på foreløpig rapport

I tilbakemeldingen fra kommunen på foreløpig tilsynsrapport skriver kommunen at de vurderer at det ikke er samsvar mellom Statsforvalterens vurderinger og konklusjoner på dette området, og at det går tydelig fram at Statsforvalteren vurderer at skolen tar elevrådet og foreldrerådet med i arbeidet med skolemiljøtiltak så tidlig som mulig.

Når Statsforvalteren fører tilsyn skal vi undersøke om kravene som går frem av alle kontrollspørsmålene som Utdanningsdirektoratet har utarbeidet, er oppfylt. Disse kontrollspørsmålene gjenspeiler hva som er gjeldende rett.

I Utdanningsdirektoratets kontrollspørsmål, går det klart frem at alle råd og utvalg skal bli tatt med i arbeidet, både foreldrerådet eller FAU, samarbeidsutvalg, skoleutvalg og skolemiljøutvalg.

Som vi skriver i våre vurderinger over viser dokumentasjonen, og at skolen selv skriver i RefLex, at skolen ikke i like stor grad som tidligere år har tatt med skolemiljøutvalget i arbeidet det siste året.

Vi vil presisere at vi ser at dokumentasjonen viser at dere med unntak av dette, tar med råd og utvalg i arbeidet med skolemiljøtiltak, men at denne rapporten er ment å være et tidsaktuelt øyeblikksbilde. I denne sammenheng er dette også et uttrykk for hvordan Korona-epidemien har virket inn på skolens og kommunens arbeid.

På grunnlag av dette opprettholder vi vår konklusjon.

Statsforvalterens konklusjon

- Skolen informerer aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet.
- Rektor sikrer ikke at skolen tar elevrådet og foreldrerådet med i arbeidet med skolemiljøtiltak, og at det skjer så tidlig som mulig.

4 Statsforvalterens reaksjoner

4.1 Pålegg om retting

Vi har funnet at kommunen ikke overholder regelverket på alle områder. Vi pålegger kommunen å rette opp følgende forhold, jf. kommuneloven § 30-4:

Pålegg:

Kommunen må sørge for at skolen informerer elevene og foreldrene om rettighetene etter opplæringsloven kapittel 9 A, jf. opplæringsloven § 9 A-9 første ledd. Kommunen må i den forbindelse se til at skolen:

Korreksjonspunkter:

- 1 *Rektor sikrer at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.*

Rettslig grunnlag: Forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven §§ 9 A-9 tredje ledd og 9-1

- 2 *Rektor sikrer at skolen tar elevrådet og foreldrerådet med i arbeidet med skolemiljøtiltak, og at det skjer så tidlig som mulig.*

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven §§ 9 A-9 tredje ledd, 11-1a og 11-5a og 9-1.

4.2. Oppfølging av påleggene

Kommunen skal iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket umiddelbart. Når påleggene er rettet, skal kommunen erklære at retting er gjennomført og redegjøre for hvordan det har blitt rettet.

Frist for innsending er 15.12.2021.

Vi vil ikke avslutte tilsynet før kommunen, gjennom erklæringen og redegjørelsen, har vist at påleggene er rettet.

5 Kommunen har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Kommunen kan klage på enkeltvedtaket.

Hvis kommunen klager, må det gjøres innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet frem til kommunen, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Kommunen sender klagen til oss. Vi har muligheten til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enig med kommunen, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken.

Kommunen kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet, jf. forvaltningsloven § 42.

Kommunen er part i saken og har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Oslo, 04.10.2021

Åse-Berit Hoffart

Maja Rognlie Glomnes

seniorrådgiver

rådgiver

(tilsynsleder)

Følgende dokumenter ble benyttet under utføringen av tilsynet:

- Referat fra Elevråd uke 3 –2021
- Referat fra Elevråd uke 6 –2020
- Referat fra Elevråd uke 44 –2020
- Referat fra Elevråd uke 48 -2020
- Referat fra Elevråd uke 51 -2020
- Plandag 020119 kartlegging skolegård
- PF-tid 170321
- PF-tid 070421
- PF tid 100321
- PF 260820
- PF-tid Framsnakk
- PF tid 090920
- Årshjul Sosial plan 20-21
- Oppgaver PF 210121
- PF tid 050521
- Årshjul for ledelsen for oppfølging av kap 9A
- Sjekkliste for håndtering av §9A-5
- PfdK-plan
- PF-tid 111120
- PF tid 100221
- Gruppearbeid §9A 02.01.18
- Plandag 301020
- Plandag 311020
- Re: Tilsyn fra Statsforvalter

- Hva skjer når h20
- Hva skjer når v21
- Deltema 2: Informasjon til alle ansatte og elever
- Innkalling til SU-møte 060220
- FAU rektors hjørne 220920
- Elevrådvalg (mal) 200818
- Innkalling uke 42
- Elevråd uke 35
- Elevråd uke 39
- FAU – Rektors hjørne 220920
- FAU 020221
- FAU 020321
- Referat fra FAU 020221
- Referat fra FAU 130421
- Trygt og godt skolemiljø i Ski (plan)
- Referat SU-møte 060220
- Samarbeidsutvalg skole
- SMU skole
- Referat fra personalsak: PB 360, 20/38541-1 Referat fra oppfølgingssamtale 121020
- Referat i elevmappe: PB 360, 20/38454-2 Referat fra møte 261020
- Henvisning til kommunens Skolemiljøteam for arbeid med kompetanseheving for å fremme positiv samhandling i klassen
- Henvisning til kommunens Skolemiljøteam for arbeid med veiledning knyttet til en klasse på mellomtrinnet
- Skolens svar i RefLex
- Nordre Follo kommunes nettsider
- Dokumenter fra Inkluderende barnehage- og skolemiljø, samlingsbaser pulje 5